

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

BRAJNO DRUŠTVO
pri
sv. Anži

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 29.

V Mariboru, dne 18. julija 1901.

Tečaj XXXV.

Kmetijske šole.

Naš kmet na Spodnjem Štajerskem je od države in dežele hudo zanemarjen. Tuintam se mu da v največji stiski kaka podpora, toda glavno sredstvo za njegov napredek, to so strokovne kmetijske šole, se mu trdovratno odrekajo. Naš kmet pač mora samo na Spodnjem Štajerskem pomagati vzdržati tri gimnazije v Mariboru, Ptuju in Celju, realko v Mariboru, eno učiteljske v Mariboru, štiri meščanske šole in sicer dve v Mariboru, po eno v Ptuju in Celju, eno nemško vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru, a da bi se tudi našemu slovenskemu kmetu dala kaka strokovna šola, na to se nihče ne spomni. Tudi naš kmet sam udano plačuje šole, da se drugi stanovi izobražujejo, za svojo izobrazbo pa ne zahteva šol.

Po zadnjem izkazu imamo na Avstrijskem 19.565 ljudskih šol, 682 meščanskih šol, 187 trgovskih šol, 240 obrtnih šol, 83 učiteljske, 190 gimnazij, 87 realk in 172 kmetijskih šol. Meščani, trgovci in obrtniki imajo torej mnogo več strokovnih šol nego kmetje, čeprav je število kmetijskega stanu mnogo večje. Ako imate kje kako zborovanje, bodisi političnega ali bralnega društva, bodisi kmetijske zadruge, ne zabite takrat v posebnem sklepu zahtevati tudi šol za svojo strokovno izobrazbo. Država in dežela dasta le tistemu kaj, ki glasno zahteva.

Vendar bi bilo lahkomišno in kratkovidno, zanašati se na državo in deželo. Posebno mi na Štajerskem dobro vemo, kako se poslušajo zahteve Slovencev. Tudi glede

šol velja geslo: Kmet, pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. Toda kako si naj kmet sam pomaga? Poglejmo v druge dežele, kako v njih delajo. Tudi v drugih deželah nimajo samih državnih in deželnih šol. Rekli smo, da je v Avstriji vseh gospodarskih strokovnih šol 172. Toda od teh 172 gospodarskih šol jih plačuje država samo 7, dežele 52. Kdo pa plačuje druge šole? Občine jih plačujejo 8, zasebne osebe 7, društva pa 98. Največ šol vzdržujejo torej društva, kar je velikega pomena.

Pri nas na Spodnjem Štajerskem je veliko društev, toda žal, nobenega še nimamo, ki bi si stavilo nalogo, vzdrževati kedaj kako posebno koristno strokovno šolo. Vse se da doseči, toda podjetnosti je treba. Saj se lahko tudi glede šol začne z majhnim. Ustanovi naj se n. pr. takozvana zimsko šola, v kateri se poučujejo učenci le po zimi. Ta šola potrebuje le enega stalnega učitelja, vsa druga opravila bi za prvi čas lahko prevzeli drugi izobraženci. Šola tudi neobhodno ne potrebuje preskuševalnih posestev, ker se pouk vrši po zimi. V Avstriji se nahaja dandanašnji dan 63 takih zimskih šol, največ jih je seveda na Češkem. Vse take šole delujejo z izvrstnim uspehom.

Posebno do dveh stanov se obračamo, da pomoreta našemu kmetu do višje izobrazbe, namreč do duhovniškega in učiteljskega. Dandanes ko »Štajerc« in »Rodoljub« neprestano hujskata kmeta proti gospodom, naj ravno gospodje dejanski tudi v tem oziru pokažejo svojo ljubezen do kmečkega stanu.

Nemški nameni.

Nepoučeni ljudje mislijo, da mora vsak zaveden Slovenec na Spodnjem Štajerskem biti nasprotnik Nemcev. To pa je napačno mišljenje. Spodnještajerski Slovenci nikakor ne sovražimo Nemcev. Za to se tudi vidi, da pri mnogih volitvah gredo Slovenci in Nemci skupaj. Ampak resnica je, mi smo nasprotniki samo istih Nemcev, ki so sovražniki naše vere, našega jezika in naše avstrijske države. Žal, da je večina spodnještajerskih Nemcev v tem nam nasprotnem taboru.

Da se nahajajo med spodnještajerskimi Nemci nasprotniki naše vere, videlo se je v zadnjem času, ko se je začelo protestantovsko gibanje. Mnogo meščanov in tržanov je zapustilo vero starih očetov ter se zapisalo v Lutrovo vero. Nemški časniki, ki jih vzdržujejo ti Nemci, pa so blatili katoliško vero in duhovništvo ter protestante povzdigovali v devela nebesa.

Kaki nasprotniki našega jezika so mnogi izmed naših Nemcev, vidimo vsaki dan. Naš slovenski jezik podijo iz uradov in iz šol. Kjer pa ne morejo z lepega spraviti sovražnega jim slovenskega jezika iz šol, tam si zidajo samonemške šole. V tem se vidi ravno velikanska nestrpnost nekaterih spodnještajerskih Nemcev, da rajši žrtvujejo celo lepe denarne svote, nego bi pripustili, da se njihovi otroci izobražujejo v slovenskem jeziku. »Boj proti Slovincem« je razglasil na turnarskem shodu dr. Wolfhart kot geslo za spodnještajerske Nemce.

Listek.

Oče in sin.

Poslovenil Ivan V—uk.

Anton Morgun in njegov sin Daniel živel sta v majhni vasi; svojo majhno posestvo obdelovala sta pridno. Mati Daniela umrla je takoj po porodu. Ta udarec je bitko občutil stari Morgun. Od sedaj je moral skrbeti še za majhnega otroka. Ko je Daniel postal večji in močnejši, pomagal je rad in pridno pri vsakemu delu. In tako je postal sčasoma desna roka pri hiši.

Kaka dva streljaja proč, stanovala je pridna vdova Lucija Sobodika. Njen mož umrl je pred nekolikimi leti za sušico ter zapustil nepreskrbljeno ženo s sedemletno hčerko Angelo. Z varčnostjo in pridnostjo ter s pomočjo sosed Morguna, prihranila si je toliko, da je zamogla sedaj brez skrbi živeti.

Svojo hčerko vzgojevala je v strahu božjem. Angela razvila se je kmalo v deklico, katere je bila ponos v okolici. Z Morgunovimi živeli ste v vedni složnosti in prijateljstvu. Drug družemo so pomagali iz stisk in nadlog; in ni čuda, da sta se mladi srca privadili tako, da sta bila kakor brat in sestra. Ta bratovska ljubezen izpremenila se je pozneje v vročo mladeniško; obljubovala sta si večno

zvestobo in ljubezen. Ker sta bila pa še oba mlada in Daniel ni bil vojaščine prost, ni bilo misliti na zakonsko zvezo. Pa tudi za to skrivno ljubezen napočili so temni dnevi.

Daniela so potrdili v vojake in sedaj je prišel čas, da vzame slovo od Angele in rojstnega kraja ter se poda daleč proč v mesto. Grenko je bilo slovo ljubečih src. Strastno se ga je oklenila Angela ter bitko plakala in tudi Danielu stopile so solze v oči. Akoravno sam potreben tolažbe, tolažil je plakajočo deklico, katera se dolgo ni dala utolažiti; nazadnje se vendar premaga ter poljubi Daniela v slovo, rekoč:

«Idi v božjem imenu, ter služi zvesto cesarju in domovini in povrni se zdrav in vesel v naročje tvoje ljubeče Angele». Še jeden poljub in krepek objem in ločila sta se. Angela šla je v sobo ter jokala; Daniel pa je korakal zamišljen po prašni cesti v mesto.

Od sedaj hodila je Angela otožna okrog. Le kadar je dobila kakšno poročilo od Daniela, razjasnilo se ji je za trenutek blede obličje. Večkrat dvomila je o njegovi ljubezni: «bo li ostal zvest svoji obljudi», dejala je sama pri sebi.

Tako in jednako mislil si je tudi Daniel o Angeli.

Leta so potekla. Daniel je zopet doma pri očetu in ljubimki. Pa tudi sedaj so se mu začele staviti zapreke, katere je bilo z težavo odstraniti.

Ubožec ni opazil, da hodi njegov oče pogosto v vas k vdovi in tudi Angela tega ni opazila. Angelj ljubezni zmotil je oba, da nista zapazila črnih oblakov, kateri so se zbirali na njunima glavama.

Enkrat je omenil Daniel k očetu, da želi vzeti Angelo za ženo. Očetu se obraz zatemni in jezno zakriči — nad mladeničem: «Še imaš čas, čakaj!» potem se obrne in odide — k vdovi.

Daniel maje z glavo ter hoče to reč brez očeta izpeljati. Še ta večer se poda k župniku.

«Kaj prineseš dobrega moj sin?» nagovori ga duhovnik.

«Želim častitega nekaj vprašati, in le to vas prosim, da zmolčite vse mojemu očetu».

«Ze prav! povej kaj ti teži srce!»

«Prosim častiti, rad bi Angelo, hčer vdove Sobodike poročil».

«Je li to vse?»

«Da, častitljivi», odgovori mladenič. «Še enkrat prosim, očetu ničesar omeniti».

«Hm, čudno!» mrmra župnik in piše. «In kedaj naj bo poroka?»

«V enem tednu».